

Созылмалы одонтогенді улану

Дайындаған:

Доцент Құнанбаева Т.С.

Кіріспе

Жергілікті созылмалы қабынуы, дәрі дәрмектердің әсерінен, бірақта адамның ағзасын патологиялық реакцияларға апарып соқтырады. Медицинада жергілікті және жалпы жағдайлары маңызды рөл атқарады.

Инфекция ошағы микроорганизмдердің жиналуы ғана емес, олардың өмір сүру және тін элемент заттарының бұзылуы. Олар антиген болып нерв рецепторларын тітіркендіреді.

Ошақты инфекция организмді арнайы реакцияға апаратын жедел және созылмалы сепсиске. Сепсис реакциясы бірнеше сағаттан (молниеносная форма) және тәуліктерге дейін (жедел сепсис), бірнеше айға дейін және жылға дейін (созылмалы сепсис)

Жергілікті ошақтар

- Одонтогенді
- Отогенді
- Тонзиллярлы
- Урогенді
- Кіндікті
- Жарақатты (раневоу) т.б.

- Осы жергілікті ошақтарға организмнің сезімталдығы жоғарылайды-сенсбилизация деп атаймыз.
- Осыған қарай этиологиялық факторларында және патогенетикалық механизмдеріне стоматологияда тіс емдегенде жаңа көзқарастар болып табылды.
- Ағылшын терапевт ғалымы Hunter 1911 жылы ұлпасы алынған тістерді жұлып тастаған кезде науқас анемиядан сауығып кеткен.

Пеккер Я.С.,Стериопуло С.С.,Приселкова
М.М.,Лукомский И.Г.,Энтин Д.А.
Стоматогендік жергілікті ошақтардың
механизмдерін зерттеген
жағдайларда,иммунитет туралы нерв жүйесі
және біріншілік сенсбилизацияға жаңа
көзқарас ашты.

Пеккер Я.С., Стериопуло С.С., Приселкова М.М., Лукомский И.Г., Энтин Д.А.
Стоматогендік жергілікті ошақтардың механизмдерін зерттеген жағдайларда, иммунитет туралы нерв жүйесі және біріншілік сенсбилизацияға жаңа көзқарас ашты.

Сонымен қатар ауыз қуысындағы ошақтарды адамның организміне аутоинфекция және аутоинтоксикация ошағы болып саналады.

Хрониосепсис ошақтарының терминдері

- Созылмалы қабыну ошағы
- Созылмалы инфекция ошағы
- Тыныш жатқан инфекция ошағы
(дремлющая)
- Одонтогенді ошағы
- Стоматогенді ошағы т.б.
- Дұрысы “стоматогенді ошақ” термині

Стоматогенді ошақ

- Бұл созылмалы қабыну аурулары және ауыз қуысының тіндерінің аурулары
- Патогенді стоматогенді ошақ гетеро (микробты, дәрілік) және аутоантигендік персистенция ошағы болып саналады, олар иммундық жүйені төмендетеді.
- Одонтогенді ошақ ревматизмді, нефритті, миокардитті, ревматоидты артритті, түйіншек периартеритті, жүйелі қызыл жегін дамытады.

- Кейбір кезде түбір пломбы материалдары құрамдарына қарай аллергия реакциясын дамытады- организмге дәрі - дәрмектің сенсбилизациясы болып табылады.
- Осы баяу дамыған аллергия реакциялары васкулиттерді, эритемалар, уртикарийлар, капилляриттер, ангионевротикалық Квинке домбығуына, артериттер, периартериттер, флебит, тромбофлебит, лимфангиттерді дамытады.

- **Овруцкий Г.Д.** және оның шәкірттері созылмалы гранулденген және гранулематозды периодонтиттері бар науқастардың иммунологиялық реактивтілігін зерттеген кезде жасуша және гуморальді иммунитетінің бұзылуын дәлелдеген.
- **Ауыз қуысындағы сенсбилизация ошақтары:**
- Созылмалы тонзилит
- Созылмалы периодонтит
- Пульпит
- Пародонтит
- Түбір кисталары
- Созылмалы остеомиелит
- Созылмалы сілекей бездерінің аурулары
- Одонтогенді және риногенді гайморит
- Одонтогенді тері асты гранулема
- Тіл бадамшалар ауруы
- Жартылай ретинді тістер

Ошақты шартты аурулар

Очагово-обусловленные заболевания

- Бұл ішкі құрылыс және басқа ағзалардың аурулары.
- Ағзаның патологиялық реакциялары
(Аутоинфекциялық жергілікті ошақтары)
- Жүрек -қантамыр жүйесі, тірек-қимыл аппарат ауруларға ошақты шартты аурулар себеп болады.

Себептері

- Суықтануы
- Шаршауы
- Жарақаттар
- Эмоциональді стресс
- Жедел инфекция аурулары

Иммунологиялық жағдайларын өзгертеді.

Топтары

- **Лукомский И.Г.** ошақты шартты ауруларды үш топқа бөлген:
  1. Стоматогенді ошақтан пайда болатын аурулар
  2. Ауру кезінде болған ошақтар, асқынуларға апарады.
  3. Ауру жағдайларында жергілікті ошақтар дәлелденбеген

Топтары

**Овруцкий Г.Д. ошақты шартты ауруларын
стоматогенді ошақтармен байланысуы бар
төрт топқа бөлген:**

1. Қоршаған ортадағы стрептококктар инфекциялық- аллергиялық ауруларды тудырады
2. Аутоаллергендік аурулар
3. Дәрі-дәрмектерге сезімтал аурулар
4. Ұзақ әсер ететін ошақтан адамның ағзасын спецификалық емес резистенттілігін төмендететін аурулар

**Қоршаған ортадағы стрептококктар
инфекциялық- аллергиялық ауруларды
тудырады**

**Стоматогенді ошағымен байланысуы бар
аурулары:**

1. Септикалық эндокардит
2. Спецификалық емес миокардит
3. Васкулит
4. Нефрит
5. Конъюнктивит т.б.

Аутоаллергендік аурулар

Ошақтармен байланысуы бар аурулары:

1. Ревматизм
2. Жүйелі қызыл жегі
3. Склеродермия
4. Ревматоидты артрит
5. Түйіншектелген периартерит

Дәрі-дәрмектерге сезімтал аурулар

Стоматогенді ошақпен байланысы бар:

1. Васкулит
2. Эритемалар
3. Капилляриттер
4. Флебиттер
5. Тромбофлебиттер
6. Конъюктивиттер
7. Рениттер
8. Дерматиттер
9. Бронхиттер
10. Демікпе аурудың ұстамасы
11. Қан жүйесінің өзгеруі(геморрагия,анемия, лейкоцитоз,лейкопения) т.б.

**Ұзақ әсер ететін ошақтан адамның
ағзасын спецификалық емес
резистенттілігін төмендететін аурулар**

Себептері көп болуы мүмкін:

1. Жедел және созылмалы өкпенің аурулары;
2. Жүрек аурулары;
3. Асқазан ішек аурулары;
4. Нерв жүйесі аурулары;
5. Бауыр аурулары;
6. Қан жүйе аурулары
7. Қан қысымы аурулары т.б.

Клиникасы

- Әлсіздік
- Тез шаршауы
- Көп терлеу
- Жүректің тез соғуы, жүректің маңайында ауру сезімі
- Бас ауруы
- Тітіркенуі
- Қолдардың дірілдеуі
- Метеофакторларға сезімі жоғары

Қан зерттеуінде

1. ЭТЖ жоғарылауы(СОЭ)
2. Гемоглобиннің төмендеуі
3. Эритроциттердің төмендеуі
4. Лейкопения

Науқастардың диагностикасы және қарап тексеру әдістері

1. Бұзылған және ұлпа салынған тістер
2. Түбір ұшындағы сүйек тіндерінің өзгеруі
3. Пародонтальді ошағы
4. Тіс тіндерінің деструкциялары
5. Ретинді және жартылай ретинді тістер
6. Ақыл тістердің шықпауы
7. Гаймор қуыстары
8. Тіл және жұтқыншақ бадамша бездері

- Рентген сурет арқылы периодонтит тістерді зерттеу
- Түбір өзегін нәтижелі пломбыланғаны
- Стоматогенді ошақ мышьяк қойыртпағын қолданған жағдайларда, ұлпаны девитальді әдіспен емдеген кезде

Диагностика тәсілдері

1. Капилляроскопия
2. Электротест
3. Қызыл Конго сынамасы
4. Вакцина диагностикасы
5. Ремке гистамин -конъюнктивті сынамасы

Электротест сынамасы

- Арнайы аппаратпен атқарылады

Беттің терісінде ауру сезімі

байқалады, қызару ошағы пайда болады және қызыл иектің қабығында, стоматогенді ошақ жағдайы болғанда.

Осы көрініс кілегей қабығы және тері нерв – тамыр аппаратында функциональді және морфологиялық өзгерістері болған кезде, астында стоматогенді ошақ пайда болғанында.

Ремке гистамин -конъюктивті сынамасы

- Конъюктивальді қапқа(конъюктивальный мешок) 1-2 тамшы гистамин тамызылады, 1:100 000 немесе 1:500 000 араластырылған.
- Егер стоматогендік ошақ болған жағдайда 1 мин. кейін капиллярлардың кеңеюі байқалады. Көз алмасы және қабақтың кілегейлі қабаттарының қызаруы көрінеді.
- Осы көрініс 10 мин. кейін жойылады.
- Осы тәсіл ыңғайсыздық тудырмайды.

Емдеу шаралары

1. Стоматогендік ошақтарды жою
2. Тістерді нәтижелі емдеу
3. Ретинді және жартылай ретинді алып тастау
4. Шықпаған ақыл тістерді алып тастау
5. Пародонт ауруларын емдеу
6. Гаймориттер
7. Тонзилиттер т.б.
8. Стоматогенді ошақтарды жойылған нәтижесі 3-6 айдан кейін тексеруі